

Arkivreferanse: 2023/4017-2
Arkivkode: S10
Saksbehandler: Kristine S Valborgland
Adm.enhet: Plan og næring
Dato: 17.01.2024

Utvalg	Møtedato	Saksnummer
Formannskapet	25.01.2024	9/2024
Kommunestyret	01.02.2024	10/2024

Høringssvar til Noregs Vassdrags- og Energidirektorat (NVE) på søknad om bygging av Lastad kraftverk

Kommunestyrets vedtak 01.02.2024:

Lyngdal kommune gir følgende høringsinnspill til NVE:

- 1.Lyngdal kommune anbefaler at Lastadbekken bygges ut.
- 2.Det bør utredes konsekvenser for arten ål. Dersom arten ål finnes i vassdraget/ vassdraget har et potensiale som leveområde for ål, og det anbefales at kraftverket bygges, bør det kreves tiltak ved inntaket for å hindre at ål går inn i kraftverket.

Kommunedirektørens anbefaling:

Lyngdal kommune gir følgende høringsinnspill til NVE:

Lyngdal kommune anbefaler ikke at Lastadbekken bygges ut. Bekken ligger for sentralt til i et område med mye bruk av naturen.

Dersom Lastadbekken bygges ut bør det settes krav til en minstevannføring på 150-200 l/s.

Rørgaten bør ha en naturlig og matt farge slik at den er minst mulig synlig.

Det bør utredes konsekvenser for arten ål. Dersom arten ål finnes i vassdraget/ vassdraget har et potensiale som leveområde for ål, og det anbefales at kraftverket bygges, bør det kreves tiltak ved inntaket for å hindre at ål går inn i kraftverket.

Formannskapetets Behandling 25.01.2024:

Nye opplysninger til saken sendt Formannskapet 25.01.24:

Administrasjonen opplyser det er gitt noen feil opplysninger i saksfremlegget.

Rørgata skal være nedgravd. Forslag i vedtak om utforming er derfor ikke relevant. Selve kraftverket er også flyttet slik at leieinntekter for Lyngdal kommune heller ikke er relevant.

Se forklaring fra eier av anlegget Jonny E. Gabrielsen for Lastad Kraft SUS:

«Opprinnelig skulle kraftverket plasseres ved sjøen på Lyngdal Kommune sin eiendom men p.g.a naboprotester har vi flyttet rørtrase som vist på side 34/35 i vedlagt konsesjonssøknad til NVE.

Rør fra kraftverk på nordre siden av riksvegen til Lastad blir nedgravd i terrenget med en overdekning på 700-900 mm. Rørets dimensjon er på 900 mm . Når anlegget er ferdigstilt vil terrenget i rørtrase bli tilbakeført til sin opprinnelige form».

Bernt Mushom, H, fremmet følgende forslag:

Lyngdal kommune gir følgende høringsinnspill til NVE:

1.Lyngdal kommune anbefaler at Lastadbekken bygges ut.

2.Det settes krav til en minste vannføring på 70 l/s.

3.Det bør utredes konsekvenser for arten ål. Dersom arten ål finnes i vassdraget/ vassdraget har et potensiale som leveområde for ål, og det anbefales at kraftverket bygges, bør det kreves tiltak ved inntaket for å hindre at ål går inn i kraftverket.

Avstemming:

Forslag fra Bernt Mushom, H, ble satt opp mot kommunedirektørens anbefaling.

Bernt Mushom, H, sitt forslag ble enstemmig vedtatt.

Formannskapetets Vedtak 25.01.2024:

Lyngdal kommune gir følgende høringsinnspill til NVE:

1.Lyngdal kommune anbefaler at Lastadbekken bygges ut.

2.Det settes krav til en minste vannføring på 70 l/s.

3.Det bør utredes konsekvenser for arten ål. Dersom arten ål finnes i vassdraget/ vassdraget har et potensiale som leveområde for ål, og det anbefales at kraftverket bygges, bør det kreves tiltak ved inntaket for å hindre at ål går inn i kraftverket.

Kommunestyrets Behandling 01.02.2024:

Forslag fra Sigurd Myhre/SP og Venstre:

Lyngdal kommune gir følgende høringsinnspill til NVE:

1.Lyngdal kommune anbefaler at Lastadbekken bygges ut.

2.Det settes krav til en minste vannføring for å ivareta truede arter.

3. Det bør utredes konsekvenser for arten ål. Dersom arten ål finnes i vassdraget/ vassdraget har et potensiale som leveområde for ål, og det anbefales at kraftverket bygges, bør det kreves tiltak ved inntaket for å hindre at ål går inn i kraftverket.

Forslag fra Roar Lindland, H:
Pkt. 2 i Formannskapetets innstilling utgår.

Møtet ble hevet for gruppemøte kl. 19.52-20.

Avstemming:

Forslag fra Sigurd Myhre/SP og Venstre ble satt opp mot forslaget fra Roar Lindland, H:
Forslaget fra Høyre ble vedtatt med 25 stemmer mot 4 stemmer (1 AP/Eivind Arnt Husøy, 2 V, 1 SP/Sigurd Myhre).

Deretter ble forslaget fra Høyre satt opp mot Formannskapetets innstilling.
Høyres forslag ble vedtatt med 28 stemmer mot 1 stemme (Eivind Arnt, Husøy, AP).

Bakgrunn for saken:

Lyngdal kommune har fått en høring fra NVE i forbindelse med konsesjonssøknad om å bygge Lastad kraftverk i Lyngdal kommune. Høringsfrist er 12.02.2024. Se vedlegg 1. Av høringsbrevet fremgår hva de ber om høring på og hvilke aktører som er bedt om å gi høringssvar. Vannområdekoordinator for vassdragene Sira-Kvina, Lygna og Audna er også bedt om høringsuttalelse. Denne følger som vedlegg 6 til saken.

Lyngdal kommune har behandlet sak i 2020 om utleie av tomt til Ren Energi Ramsland og Rabben AS. Se vedlagte samarbeidsavtale mellom Farsund kommune, Lyngdal kommune, Ren Energi Ramsland og Rabben AS om kraftutbygging av Lastadbekken – vedlegg 3 og 4. I samarbeidsavtalen ligger en avtale om årlig leie på kr 55.000 for tomt til kraftanlegget.

Da Lyngdal kommunestyre behandlet saken ble det kun tatt stilling til leieavtalen og ikke en godkjenning av at det ble etablert kraftverk. Se vedlegg 5 for fullstendig saksfremlegg og vedtak. Samarbeidsavtalen som ble inngått gjorde at Ren Energi Ramsland og Rabben AS kunne utrede og planlegge videre en kraftutbygging av Lastadbekken.

Det foreligger nå en konsesjonssøknad til NVE med beskrivelse av kraftverket. Se vedlegg 2 for konsesjonssøknaden.

Det er Lastad Kraft SUS (Selskap under stiftelse) som søker om konsesjon for bygging av kraftverk.

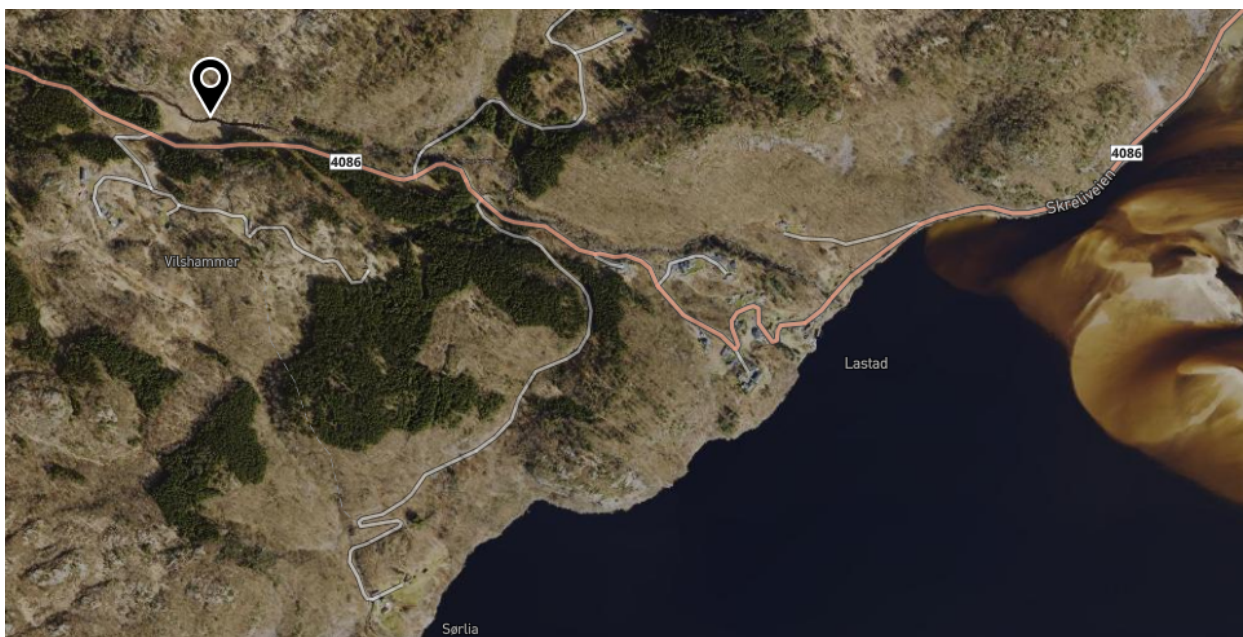
Oversiktskart under viser hvor Lastadbekken ligger i Lyngdal. Området som er aktuelt for kraftverk er fra markøren og ned til sjøen. Lastadbekken følger i stor grad veien til Skrelia friluftsområde.

Middelvannføringa i Lastadbekken er på ca 800 l/s (liter per sekund). Det er foreslått ny middelvannføring på 70 l/s i bekken. Resten av vannet vil legges i rør ned til kraftverket. Inntaket av vann til kraftverket vil skje ved ca 161 moh. (meter over havet) og ledes gjennom en 1,3 km lang rørgate før vannet går inn i kraftverket. Planlagt rørdiameter er 90 centimeter. Fallhøyden og vannmengden fører til at kraftverket vil ha en gjennomsnittlig årsproduksjon på 7,1 GWh og en installert effekt på 2,7 MW. Til sammenligning produserer Bjelland kraftverk i Lindesnes ca 300 GWh og Helle Kraftverk på Konsmo produserer årlig ca 3 GWh. Nettilknytning vil være jordkabel på ca 950 m.

Risikoen ved demningsbrudd er vurdert til å være lav og ikke vil føre til skader på boliger, infrastruktur eller miljø av betydning.

Investeringen er beregnet til ca kr 36,5 millioner.

Markøren står omtrent der inntaket til ligge og så vil det gå en rørledning ned til sjøen. Selve kraftverket vil ligge ved sjøen, og fra kraftverket vil det gå en avløpskanal ut i sjøen.

Se konsesjonssøknaden for ytterligere teknisk beskrivelse.

Kartutsnittet til venstre viser kommunens eiendom 96/1-3 der kraftverket er tenkt plassert og som det er inngått avtale om å leie ut.

Konsesjonssøknaden er på 31 sider og er delt opp i følgende hoveddeler:

- Innledning – om søker, formålet med tiltaket, beskrivelse av plassering mm
- Teknisk beskrivelse av kraftverket
- Konsekvenser for miljø, naturressurser
- og samfunn
- Avbøtende tiltak i forhold til konsekvenser

Fra side 32 til 78 følger vedleggene til konsesjonssøknaden.

Følgende oppsummering foreligger for konsekvenser for miljø, naturressurser og samfunn:

3.19 Samla vurdering

Tiltaket kan ha negativ påverknad på dei raudlista artene kystflope (NT) og vasshalemose (NT), for andre tema er konsekvensane vurdert til å vere små eller ubetydelege.

Tabell under viser ei samla oversikt over konsekvensar for relevante deltema ved gjennomføring av tiltaket. Vurderinga er gjort av konsulent. Samla sett er konsekvensen av tiltaket vurdert til å vere lite negativ.

Tema	Konsekvens	Søkjar/konsulent vurdering
Vasstemp., is og lokalklima	<i>Ubetydeleg (0)</i>	<i>Konsulent</i>
Grunnvatn	<i>Ubetydeleg (0)</i>	<i>Konsulent</i>
Ras, flaum og erosjon	<i>Ubetydeleg (0)</i>	<i>Konsulent</i>
Raudlisteartar	<i>Middels negativ (- -)</i>	<i>Konsulent/Ecofact</i>
Terrestrisk miljø	<i>Lite negativ (-)</i>	<i>Konsulent/Ecofact</i>
Akvatisk miljø	<i>Ubetydeleg (0)</i>	<i>Konsulent/Ecofact</i>
Landskap og INON	<i>Ubetydeleg (0)</i>	<i>Konsulent</i>
Kulturminne og kulturmiljø	<i>Ubetydeleg (0)</i>	<i>Konsulent</i>
Reindrift	-	-
Jord og skogressursar	<i>Ubetydeleg (0)</i>	<i>Konsulent</i>
Ferskvassressursar	<i>Ubetydeleg (0)</i>	<i>Konsulent</i>
Brukarinteresser	<i>Ubetydeleg (0)</i>	<i>Konsulent</i>
Oppsummering	<i>Lite negativ (-)</i>	<i>Konsulent</i>

Avbøtende tiltak er i hovedsak en gjennomsnittlig minstevannsføring på 70 l/s samt hensyn under anleggsfasen. Se side 30 i konsesjonssøknaden.

NVE ber om synspunkter på planene som er presentert i konsesjonssøknaden. Følgende tilbakemelding ønskes:

- Bør Lastadbekken bygges ut?
- Er det forslag til alternativer eller avgrensninger av planene?
- Er det forslag til avbøtende tiltak som kan minske ulempene ved prosjektet?

Vurdering:

Dette er en krevende sak å ta stilling til. Flere hensyn må veies opp mot hverandre.

Det grønne skiftet er en omstilling til mindre miljøpåvirkning og betydelig lavere klimautslipp. Redusert bruk av fossilt brensel og økt elektrifisering er en viktig faktor i det grønne skiftet. Elektrifiseringen av samfunnet fører til at strømforbruket i Norge og verden øker kraftig. Vi vil sannsynligvis ha et kraftunderskudd i Norge i løpet av få år dersom vi fortsetter å øke strømforbruket. Det er derfor viktig at kommunene bidrar til økt produksjon av ren energi samtidig som vi må jobbe med energieffektivisering.

Agder har et stort kraftoverskudd som følge av kraftproduksjonen nord i Agder. Vi har samtidig de høyeste strømprisene i landet. Lyngdal kommune har i desember avgitt høringsuttalelse til Strømutvalgets rapport der vi ønsker en utjevning av strømprisene i landet. Motivasjonen i samfunnet for å bygge ut mer natur for å få økt klimavennlig energi oppfattes derfor noe lav.

Konsekvenser for naturopplevelsen for innbyggere og besøkende/ turister:

Lastadbekken er en betydelig bekk som ligger relativt sentrumsnært. Lastadbekken er også kjent siden den renner langs veien som fører til Skrelia naturområde. Skrelia er et mye brukt område for rekreasjon og naturopplevelser, og det er derfor betydelig trafikk langs veien og bekken.

En utbygging av Lastadbekken vil være skjemmende visuelt. En rørgate som ligger i bekkeleiet vil være en negativ naturopplevelse for mange. Det vil heller ikke være samme opplevelse å utforske bekkeleiet eller leke langs bekken når 1,3 km ligger i rør.

Å legge størstedelen av vannføringa i rør vil også ha konsekvenser for natur og miljø.

Minstevannsføring

I konsesjonssøknaden er det lagt opp til en minstevannsføring på 70 l/s hele året. Middelvannsføring i vassdraget er ca 800 l/s og «vurdert» minstevannsføring 50 l/s. Vannføringskurven i et normalår (i søknaden) viser at det er svært få/korte perioder med så lav vannføring. Det bør stilles krav om en høyere minstevannsføring. Det er vanskelig å si hva som vil være et riktig nivå, men jo høyere dette er jo mindre er skadepotensialet på naturen i og langs vassdraget. Det visuelle inntrykket etter en eventuell utbygging vil også bli bedre. *Det kan være fornuftig å kreve en minstevannsføring på 150 – 200 l/s.* Denne vurderinga er gjort av rådgiver med naturforvalterkompetanse på landbrukskontoret og støttes av vannområdekoordinator. Det vil da nødvendigvis være perioder, spesielt i tørre år da naturlig minstevannsføring er lavere enn dette.

Konsekvensen for utbygger vil være reduserte kraftinntekter.

Påvirkning på fisk og andre vannlevende organismer.

I vedlegget til konsesjonssøknaden som omhandler konsekvenser for miljøet er det lagt stor vekt på vurdering av karplanter (planter som er særlig tilpasset transport av vann), moser og lav i og langs vassdraget. Konsekvensene for fisk er imidlertid viet liten oppmerksomhet. Det er riktig at vassdraget har lite/ingen betydning for anadrom fisk (laks og sjøaure), men det foreligger ikke en vurdering av arten ål. Ålen gyter i saltvann og vandrer som ung opp i store og små vassdrag. Åleungene har evnen til å ta seg opp stryk og fosser ved å krype på fuktig fjell/steiner og den bratte Lastadbekken trenger ikke være noen hindring. Som kjønnsmoden etter flere år i ferskvann vandrer ålen igjen ut i havet og tilbake til Saragassohavet hvor den gyter. Ålen er rødlista og totalfreda i Norge. Det kan ved en utbygging være utfordringer med oppvandring som til en viss grad kan bøtes på med høyere minstevassføring, mens utvandrende ål kan havne i inntaket til kraftstasjonen. Det bør undersøkes om arten ål finnes i vassdraget eller om vassdraget har et potensiale som leveområde for ål.

Strekningen som berøres har sannsynligvis liten betydning for eventuelt stasjonære fiskearter, mens virvelløse dyr og insekter kan være en viktig næringskilde for fugleliv (eks fossefall) langs bekken. Igjen er det en høyere minstevannsføring som kan dempe skadevirkningene.

Det bør utredes konsekvenser for arten ål i tillegg til at minstevannsføringa bør økes. Dersom arten ål finnes i vassdraget/ vassdraget har et potensiale som leveområde for ål, og det anbefales at kraftverket bygges, bør det kreves tiltak ved inntaket for å hindre at ål går inn i kraftverket og dør.

Fordeler ved utbygging:

Kraftproduksjonen ved Lastadbekken vil være produksjon av ren energi – den øker ikke klimautslippene.

Lyngdal kommune vil få leieinntekter ved utleie på ca kr 55.000 årlig. I tillegg vil vi få økt eiendomsskatt med over kr 200.000 årlig (7‰).

Utbyggerne vil også få inntekt av kraftverket, og Farsund kommune vil få årlig kr 300.000-400.000 i inntekter fra fallrettighetene (11% av inntektene).

Dersom Lyngdal kommunestyre anbefaler at utbygging skjer bør det settes krav om ytterligere utredning i forhold til arten ål, og det anbefales også å heve kravet til minstevannsføring for å bøte på virkninger på natur og miljø. Rørgaten bør ha en naturlig og matt farge slik at den er minst mulig synlig.

Andre momenter:

Dersom det gis konsesjon til utbygging av Lastadbekken må det utarbeides en egen leieavtale med utgangspunkt i en standard leieavtale. Prisjusteringen må også inngå i selve avtalen i tillegg til at allmennhetens tilgang til området må sikres. Andre forhold må også vurderes.

Etablering av kraftverket vil være et tiltak i strandsonen. Området er LNF i kommuneplanens arealdel. Det må søkes om dispensasjon.

Ifølge NVEs kartløsning ligger deler av tiltaksområde innenfor aktsomhetsområde for snøskred (Dette omfatter inntak, rørgate og kraftstasjon), aktsomhetsområde for steinsprang og aktsomhetsområde for jord- og flomskred (kraftstasjonsområdet). I tillegg til flom/erosjonsfare.

Det er i dokumentet gjort vurderinger ift ras, flom og erosjon. Det foreslås avbøtende tiltak som vurderes som tilstrekkelige.

Tiltaket medfører terrenginngrep og noe støy, spesielt i anleggsfasen. Dette er vurdert i konsesjonssøknaden.

Høringssvar fra andre:

Høringssvar fra vannområdekoordinator er ikke ferdigstilt, men det er oversendt en foreløpig anbefaling til Lyngdal kommune. Denne er vedlagt saken. Vannområdekoordinator anbefaler ikke å tillate utbygging av Lastadbekken. Konsekvensene for natur og miljø er for store i forhold til fordelene. Tiltaket vil påvirke både selve bekken og Lyngdalsfjorden. Vannområdekoordinator peker blant annet på at Lastadbekken er av naturtypen elvevannmasser som er rødlistet som «nær truet». Utbygging har også konsekvenser for to rødlisteartede mosetyper, friluftsliv, samt at flytting av utløpet med ca 50 meter vil påvirke erosjon av sjøbunnen og kan påvirke sandbankene. Det pekes også på at det er gjort funn av kulturminner, selv om det står konsesjonssøknaden at det ikke er gjort slike funn.

Agder Fylkeskommune og Statsforvalteren i Agder er også invitert til å gi høringsuttalelse, dersom disse foreligger før behandling i kommunestyret vil de bli ettersendt.

Følgende tilbakemelding skal gis:

- Bør Lastadbekken bygges ut?
- Er det forslag til alternativer eller avgrensninger av planene?
- Er det forslag til avbøtende tiltak som kan minske ulempene ved prosjektet?

Konklusjon:

Kommunedirektøren anbefaler ut fra en totalvurdering at Lastadbekken ikke bør bygges ut. Bekken ligger for sentralt til i et område med mye bruk av naturen.

Dersom Lastadbekken bygges ut bør det settes krav til en minstevannføring på 150-200 l/s.

Rørgaten bør ha en naturlig og matt farge slik at den er minst mulig synlig.

Det bør utredes konsekvenser for arten ål i tillegg til at minstevannsføringa bør økes. Dersom arten ål finnes i vassdraget/ vassdraget har et potensiale som leveområde for ål, og det anbefales at kraftverket bygges, bør det kreves tiltak ved inntaket for å hindre at ål går inn i kraftverket.

Vedlegg:

- 1 Høringsbrev - søknad om bygging av Lastad kraftverk - frist 12.02.24
- 2 24 011 2023 Konesjonssøknad Lastadbekken
- 3 2020 08 26 Signert samarbeidsavtale om kraftutbygging i Lastadbekken
- 4 2020 08 26 Samarbeidsavtale tillegg til punkt 4
- 5 KS 12.11.20 Vedtak utleie av tomt Lastadbekken
- 6 2024 01 08 Råd fra vannområdekoordinator ift Lastadbekken småkraftverk